

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ad Iesuitarvm Assertionēs, Ex Epistola Priori Divi Pavli ad
Timotheum, in Schola Dilingana disputatas, quibus totum
Papatum stabilire conati sunt, pia responsio**

**Bidembach, Wilhelm
Osiander, Lucas**

Tvbingæ

VD16 B 5358

Ex Primo Cap.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36892

milit. Sed isti homines Christum in scripturis ut non
 querunt, ita nec inveniunt. Satis est ipsis, si Episcopos,
 si Presbyteros, si Diaconos, si viduas inveniunt.
 Nos autem, cum in tota scriptura, tum in hac etiam
 Epistola potissimum querimus & inuenimus, Deum
 manifestatum in carne, iustificatum in spiritu, visum
 Angelis, predicatum gentibus, creditum in
 mundo, receptum in gloria. Et videmus Paulum
 suo more & hic & ubique primum de vera in Chris-
 tum fide, postea de fidei fructibus, per varia voca-
 tionum seu officiorum genera differere. Quod dis-
 crimine quia Iesuitae non vident, nihil vident. Sed
 placet tamen, quod hanc Epistolam contra Simonias
 nos & Iudaizantes scriptam esse dicunt: sic enim
 suo se iudicio produnt, quod & contra Papistas scrip-
 ta sit, qui & Simonizant & Iudaizant: Et per
 FVTVRAS Hæreses, quasnam nisi Papistarum
 potissimum Hæreses intelligere possunt: de quibus
 quarto huius Epistolæ capite tam illustre extat
 vaticinium, ut nullo penicillo accuratius pingi, nulla
 hypotyposi clarius effingi & ob oculos poni Papas-
 tus potuerit.

I E S V I T Æ.

EX PRIMO CAP.

*Vt denunciares quibusdam ne aliter
 docerent.*

I Mansurus erat Ephesi Timotheus, ut cum potestate præ-
 eiperet quibusdam, ut in hoc dicitur, hoc est, (ut Ambrosius
 & Chry-

Chrysoſtomus cum reliquis exponunt) ne aliam inducerent Amb. & Chryſ.
doctrinam, ab ea quam Apoſtoli tradiderant. Eſt autem alia in hanc Epist.
doctrina, ſecundum Ambroſij, Hieronymi, Auguſtini, Chry- Auguſt. tractatu
ſtoſtomiq; ſententiam, qua cum Apoſtolica vel aperte vel ob- 98 in oan. Res
ſcure pugnat. Apoſtolica verò eſt, primùm, qua ſacris vo- liqui in Epist.
luminibus continetur, & qua ex illis neceſſariò colligitur: de- ad Galat, ca. 1.
inde qua ab omnibus ſimul recipitur Eccleſijs: tum, qua à
ſanctis Patribus, ordine ſibi ſuccedentibus magno conſenſu,
iam inde ab initio tradita eſt, deniq; qua in Concilijs generas
libus legitur propoſita eſt omnibus ad credendum. Qui
autem ab his diſcedunt, ſui capitis ſigment a docent.

RESPONSIO.

QUID ſit *ἡ ἑτεροδοξία*, ſeu aliam doctrinam
 inducere, nemo nobis ipſo Paulo melius ex
 ponere poterit, qui ad Galatas ſic ſcribit: Et ſi nos
 aut Angelus è cœlo prædicauerit vobis Euange
 lion, præter id quod prædicauimus vobis, anathe
 ma ſit. Quemadmodum antè diximus, & nunc ite
 rum dico: Si quis vobis prædicauerit Euangelion,
 præter id quod accepiftis, anathema ſit. Euangelis
 on autem Pauli ad Galatas, vt & aliorum Apoſto
 lorum ad alias Gentes, et Timothei ad Ephelios, hoc
 fuit: Hominem peccatorem coram Deo nullis ſuo
 rum operum meritis, ſed ſola Dei Gratia, propter
 ſolum Chriſtum, ſola fide adprehenſum, iuſtificari,
 hoc eſt, à peccatis abſolui. Itaq; hoc loco *ἡ ἑτεροδοξία*
καί, aliud vel aliter docere, propriè ſignificat, nos
ſtram, non Chriſti, noſtrorum meritum, nō diuī
næ gratiæ, noſtrorum operum, non fidei iuſtitiam
C. iij docere

docere & adstruere: id quod Pseudoapostoli Iudaizantes faciebant, aduersus quos præmoneri & præmuniri à Paulo Timotheum ipsimet Iesuitæ fatentur. Cum igitur Papistæ (sub quibus semper Iesuitas etiam complector) in doctrina Iustificationis non obscure Iudaizent, Pharizaizent, & Pelagianizent, dubium non est, quin inter ^{ἡσπερ ἡσπερ καὶ οὐδὲν ἴσασιν} aliud docentes, & aliud Euangelion prædicantes sint referendi, ac proinde, nisi resipiscant, æterno anathemate feriendi. Neque enim istos iuuabit Iesuitica illa Apostolica doctrinæ definitio, cuius cum sint quatuor membra, solum primum verè constituitur: reliqua tria falso affinguntur. Definiunt enim eam primum à sacrorum voluminum vel expressis testimonijs, vel hinc necessario collectis rationibus: id quod rectè dicitur, modo illas collectiones & consequentias ex scripturis non nimis laxè interpretentur, sed intra hos limites & carceres manent, quos sibi ipsi circumdederunt: videlicet, vt collectiones illæ sint ^{ἡσπερ καὶ οὐδὲν ἴσασιν} necessariae, & non tantum probabiles aut verisimiles: & breuiter, vt sint analogæ fidei.

Deinde definiunt Apostolicam doctrinam à communi omnium Ecclesiarum consensu: Quæ ab omnibus (inquiunt) simul recipitur Ecclesijs. Hæc est suo quodam sensu, quem, si Iesuitæ boni viri essent, libenter eis tribueremus, non impie dicantur: tamen cum sequentia duo membra satis manifestè indicent, quæ sit Iesuitarum etiam in hoc membro sententia, non possumus adprobare & recipere. Nam verissimum quidem est, à vera Ecclesia per totum

totum orbem dispersa doctrinam Apostolicam recep-
 eipi, & in hoc ouili vocem pastoris Christi ab ouib^{Ioan 10.}
 bus audiri, quæ & vocem ipsius sequuntur: & cer-^{Ioan. 8.}
 tissimum est, eum qui ex Deo est, verbum Dei audi-
 re: Sed hoc falsissimum est, quod propter hanc res-
 ceptionem seu assensum Ecclesiæ, doctrina sit Apo-
 stolica: non enim assensus Ecclesiæ causa est vel sig-
 num doctrinæ Apostolicæ: sed contrà, doctrina
 Apostolica signum est & organica causa Ecclesiæ.
 Ouium auditus & sequela (vt sic loquar) non efficit
 vocem pastoris, sed vox Pastoris efficit et mouet au-
 ditum & sequelam ouium. Itaq; etsi nemo omnium
 hominum doctrinam Apostolicam reciperet, num
 propterea doctrina cessaret esse Apostolica? Absit.
 Neq; enim incredulitas hominum fidē Dei facit ir-^{Rom. 1.}
 ritam: Si increduli sumus, ille fidelis manet, negare ^{2. Tim. 2.}
 se ipsum non potest. Et hæc sanè est fortuna doctrinæ
 Apostolicæ, quod eam semper paucissimi in mundo
 receperunt, recipiunt, & recipient: Multi enim vo-^{Matth. 20.}
 eati, pauci verò electi. Apud Esaiam conquerun-
 tur Apostoli: Domine quis credidit auditui nostro? ^{Esa. 55.}
 hoc est, prædicationi nostræ? Quem locum Paulus
 allegans: Non omnes (inquit) obedierunt Eu-^{Rom 10.}
 angelio. Et Paulo dicunt Iudæi: De Secta ista no-^{Act. 28.}
 tum est nobis, quod vbiq; ei contradicatur. Num
 propterea doctrina non erit Apostolica, quia pau-
 ci credunt, pauci obediunt, sed plæriq; ei contra-
 dicunt? Absit, vt verbum veritatis ab hominum
 assensu æstimemus. Quin potius sit Deus verax,
 omnis autem homo mendax.

Tertio, desinunt Iesuitæ doctrinam Aposto-^{Rom. 2.}
 licam

licam à sanctorum Patrum, ordine sibi inuis-
 cem succedentium, consensu & traditione. Sed
 qui secundi membri falsitatem cognouit, multo ma-
 gis huius vanitatem & *idcirco* deprehendet. Quid
 enim? num si Patres nunquam in doctrinam Apostoli-
 cam consensissent, nullasque traditiones vel voce vel
 scriptis ad posteros transmisissent, propterea periis-
 set doctrina Apostolica? Num si continuæ succes-
 sionis Pontificum series interrupta esset (vt certe
 non semel interrupta est) propterea etiam doctrinæ
 Apostolicæ series interrupta fuisset? Quid? quod
 luculenter demonstrari potest, & à nostris sæpe de-
 monstratum est, Patres, nec inter se omnes, nec
 vnum semper secum ipsum consensisse? & traditio-
 nes Patrum aliquas quidem ex scriptis Apostolicis
 desumptas, & cum hisdem consentientes, alias verò
 & multo maxima ex parte ridiculas, aniles, fictas,
 falsas & cum doctrina Apostolica è diametro pug-
 nantes reperiri. Sed de traditionibus infra erit co-
 piofus dicendi locus, thesi vltima: Ad Patres re-
 uertamur. Dico igitur, è patribus proferri posse sen-
 tentias contrarias, non tantum variorum inter se,
 sed & vnius alicuius, non tantum de certis quibus-
 dam scripturæ locis, quos aliter atque aliter inter-
 pretantur, verum etiam de certis quibusdam dog-
 matibus & Religionis nostræ articulis, ac summis
 capitibus. Quid igitur faciemus? Num ex eorum
 consensu veritatem, & ex dissensione falsitatem
 doctrinæ Apostolicæ metiemur? Nequaquam:
 sed ad vetustissimorum Patrum, hoc est, Prophe-
 tarum & Apostolorum consensum recurremus, &
 quod

quod in Concilio Mileuitano pulchrè à Palentino Episcopo dictum est, priores posterioribus antefereamus. Memorabile est, quod Hieronymus in Epistola ad Theophilum Alexandrinum scribit: Sicut (inquit) interpretationem & Idiomatica scripturarum Origeni semper tribui, ita dogmatum constantissimè abstuli veritatem. Nunquid in turbam mitto Origenem? nunquid cæteros tractatores? Scio me aliter habere Apostolos, aliter reliquos tractatores: illos semper vera dicere, istos in quibusdam ut homines errare. Itaque si Iesuitæ nobiscum expostulare voluerint, quod Patres Apostolis non æquamus, nec in definitionem doctrinæ Apostolicæ Patres ingredi sinamus, prius cum ipsis Patribus, qui hæc sibi ipsi non tribuerunt, expostulent.

Quarto loco in definitionem Apostolicæ doctrinæ admittunt vel potius intrudunt Concilia: quibus, si legitimè à Spiritu sancto in nomine Christi congregentur, magnam quidem auctoritatem deserimus, sed tamen, ut ab eorum decretis & constitutionibus Apostolicæ doctrinæ pendeat auctoritas, ferre nec possumus nec debemus. Nam quia pauci sunt electi, & non est omnium fides, & spiritus sanctus populum suum in hac vita non facit impeccabilem, & in summis hominum ordinibus multi et magni affectus, ambitionis presertim et superbiæ, imperant, & in Iudicijs tum politicis tum Ecclesiasticis plæruncq; maior pars vincit meliorem: idcirco nos lætes volentes fateri cogimur, Concilia non tantum errare posse, verum etiam sapissimè errasse, ac nonnunquam contraria sibi inuicem & repugnantia statuisse.

D

tuissè,

Euseb. Eccl. hist.
lib. 2. ca. 2.

August. contra
Maximinū A-
rianorū Episco-
pum lib. 3. ca. 14.

De unitate Ec-
clesiæ ca. 3.

APOSTOLICA DOCTRINA

Deut. 4. 12. 29.
Iere. 23.
Matth. 7.

trisse, quæ se mutuò evertant atq; perimant. Vnde non inscite olim prudētiores & Theologi & Iurif-consulti, libros Decretorū, Concordantias Discordantiarum vocarūt. Itaq; semper nobis illud Eusebii placuit, cum inquit: Salutaris illa diuinæ prædicationis doctrina nulla opus habet humana adprobatione & commendatione. Et hoc Augustini: Sed nunc nec ego Nicænum, nec tu debes Ariminense, tanq; præiudicaturus, proferre Concilium, nec ego huius autoritate, nec tu illius detineris: scripturarum autoritatibus, non quorumcunq; proprijs, sed vtriusq; communibus testibus, res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione concertet, &c. vtriusq; tanti ponderis molibus cedamus. Et aliud eiusdem: Nolo humanis documentis, sed diuinis oraculis Ecclesiam sanctam demonstrari.

Hæc contra Iesuiticam definitionem doctrinæ Apostolicæ non quidem pertractasse, sed obiter tantum perstrinxisse sufficiat. Nobis autem Apostolica doctrina hæc est: quæ ex fundamentis Prophetarum & Apostolicorum scriptorum extructa, ac cœlestibus miraculis confirmata, vno Christo tanq; lapide angulari nititur, in quo solo remissionem peccatorum, iustitiam & vitam æternam quærendam esse docet. Quicquid cum hac congruit, grato animo recipimus, vndecunq; proficiscatur: quicquid ab ea dissonat & discordat, sine vllius personæ respectu, confidenter rejicimus: neq; dum hoc facimus, nostri capitis figmenta sequimur, sed mandatis Dei, Moïsi, Prophetarum, Christi, & Apostolorum paremus: & Augustini, Ambrosij, Christostomi

Chrysostomi in hunc locum interpretationes, nostro exemplo stabilimus, dum doctrinam aliam quam Apostolicam induci non patimur.

Ioan. 10.
Galat. 1.
1. Ioan. 4.

I E S V I T Æ.

Finis autem præcepti est charitas.

Perficuum est ex hoc, & similibus alijs locis, nomine finis, id, cuius gratia est, aut sit aliquid, & τέλος, id est, plenitudine significari: nomine vero præcepti per Synecdochen, totam legem vel scripturam: Charitas ergo, quod omnium sit virtutum Regina, merito legum omnium sacrorumq; librorum & finis est & plenitudo. Peccant itaq; non leuiter, qui neglecta charitate contentionibus & altercationibus operam nauant, & qui verborum sacrorum expositiones adferunt ad eam minime conferentes. Mendacij etiam hinc conuincuntur, qui à nemine mortalium mandata Dei perfici posse affirmant. Hinc enim consequetur, charitatem quoq; nemini in hac vita obtingere, quæ legis est plenitudo.

II.
Matth. 23.
Mar. 12.
Rom. 13.
Gal. 5. Iac. 2.
August. contra
aduersar. Legis
& Proph. lib. 2.
ca. 1. & de doct.
Christ. li. 1. ca. 4.
& lib. de laudibus
charitatis.

R E S P O N S I O.

PRimum hinc notanda est Iesuitarum malitia, quæ Paulini textus verba mutilant, dum auellunt, quæ statim è vestigio sequuntur: Ex puro corde, & conscientia bona, & fide non simulata: in quibus tamen verbis omnis vis & robur dicti Paulini consistit. Sed si diuinare liceat, cur hæc verba rescuerint, propter hanc causam fecisse videntur, vt suum com-

D ñ mentum.

Fides formata.

mentum de fide per charitatem formata retineant. Nam cum Sophistæ frequenter garrere soleant, fidem charitate formari, Paulus ordinem planè invertit, & charitatem fide formari docet. Cum enim charitatem ex fide, qua cor purificatur, & conscientia bona acquiritur, proficisci vult, clarè indicat, non charitatem fidei, sed fidem charitatis formam & animã esse. Sed relinquamus Iesuitis suã informẽ fidem, & informẽ ac deformem charitatẽ: et nos eam charitatem amplectamur, quæ è fide, tanquã è fonte rivulus pfluit, quæ à fide, tanquã motus ab anima gubernat, quæ à fide tanquã fructus à radice vegetat. Hanc charitatem finem præcepti vocat Paulus: & alibi hoc ipsum explicans: Consummatio, inquit, legis est dilectio. Quod hîc præceptum, illic legem, quod hîc finem, illic πληρωμα, hoc est, complementum, impletionem, consummationem seu plenitudinẽ vocat. Nam cum duplex sit finis, alter consumptionis, alter consummationis, vt scholastici olim loquebantur, charitas rectè finis consummans, non consumens dicitur, quia charitate lex non consumitur, id est, non tollitur, non abrogatur, non aboletur, sed consummatur, hoc est, impletur & perficitur. Qui diligit alterum (inquit Paulus) legem explevit: siquidem illa: Nõ moechaberis &c. & si quid aliud præceptum, in hoc sermone summam comprehenditur, nempe: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Et huc pertinent similia loca scripturæ, ab ipsis etiã Iesuitis ad marginem annotata. Matth. 22. Marci. 12. Ro. 13. Gal. 5. Iac. 2. Et hætenus quidem nobis cum Iesuitis in vocabulo (finis) non malè convenit.

Rom. 13.

Finis duplex.

Rom. 13.

uenit. In vocabulo autem (præcepti) non possumus
 nō ab ipsis dissentire: id enim accipiunt isti pro tota
 scriptura, & rursus, pro omnibus sacris libris, hoc
 est, tam pro Euangelio, quàm Lege. Etsi autem pos-
 set quis homini simplici & candido citra malum do-
 lum ita loquenti hanc balbutiem condonare, &
 miti interpretatione sic emollire, quod finis quis-
 dem legis esset nostra tam erga Deum, quàm erga
 proximum charitas: Euangelij autem finis esset, es-
 tiam charitas, non tamen nostra, nec erga Deum,
 nec erga homines, sed charitas Dei erga nos,
 hoc est, vt vulgò loquuntur, charitas passiva, non
 actiua: tamen Iesuitarum longè alia est ratio. Hi es-
 nim omnium hypocritarum more opinantur, homi-
 nem suis operibus posse implere legem Dei, & hac
 legis impletione mereri remissionem peccatorum,
 iustitiam, & vitam æternam. Deinde verum discris-
 men Legis & Euangelij, iustitiæq; legalis & Euan-
 gelicæ ignorant. Itaq; somniant, tum legem tum
 Euangelion, non aliter quàm nostra charitate, hoc
 est, nostris operibus, quæ omnia vno charitatis vo-
 cabulo comprehendunt, seruari. Et hæc ratio est,
 quare (præceptum) tam de Euangelio, quàm de le-
 ge interpretentur. Quid autem hoc aliud est, quàm
 ex Christo Mosen, ex saluatore Legislatorem &
 Iudicem, ex Euangelio Decalogum facere, fidem
 & opera inter se confundere, nostrorum operum
 imperfectam iustitiam cum Christi perfecta iustis-
 tia æquiparare, deniq; cœlum terræ miscere, ac se-
 mel & simul omne discrimen Legis & Euangelij
 tollere, hoc est, solem è tota nostra religione
 D iij eijcere,

ejcere, omniaq; Cimmerijs tenebris inuoltere?
Peccant itaq; non leuiter, qui neglecto legis & Eu-
angelij, fidei & charitatis discrimine, impijs sophis-
matibus operam nauant: & qui verborum sacrorū
expositiones adferunt ab fidei analogia prorsus
abhorrentes. Mendacij etiam, & sacrilegæ impie-
tatis hęc conuincuntur, qui à quoq; mortalium Dei
mandata perfecte impleri posse affirmant. Hinc
enim consequeretur, Christū frustra esse mortuum.
Nam quanq; nobis in hac vita Spiritus sanctus per
fidem donatus aliquam charitatem tum erga Deum
tum erga proximum accendit, & obedientiam
legis inchoat: tamen ea est & manet, quamdiu
hanc carnem gestamus, imperfecta, qua nec Lex
impleri, nec iudicium Dei sustineri, nec minimum
peccatum expiari potest. Itaq; verissimum est, eam
charitatem, quæ Legis est plenitudo, nemini in hac
vita perfecte obtingere. Iesuite autem, dum sibi per-
fectionem charitatis adscribunt, nosq; mendacij in-
simulant, qui in hac vita legem Dei à nobis perfici
posse negamus, non in Dauidem & Paulum so-
lum iniurij & contumeliosi sunt, sed quantum in se
est, Deum ipsum mendacē, & Christum filium Dei
stultum faciunt, eiq; passionem suam petulanter
exprobrant, & hostiliori Sarcasmo quam Pharisei
olim, & milites sub cruce, illudunt. Hęc nisi breuis-
tati & modestiæ studere decreuissemus, Iesuitas
cum suis perfectionibus & operibus supererogatio-
nis, suis possemus depingere coloribus, atq; eos et-
iam pueris deridendos propinare: sed pergendum
est ad reliqua.

Ad

Ad margines citant Augustinum tribus locis, duobus quidem prioribus absurdissime, tertio autē falso, quippe ex scripto notho & suppositio. Nam contra aduersarium legis & Prophetarum lib. 2. ca. 1. tantum docet, legem illam esse Dei legem, quam Prophanus (inquit) iste blasphematur: & Iudæos dicit habere suas traditiones, à libris Prophetis & legitimis alienas: & adducit aliquot dicta Prophetarum à Christo citata, vt probet, Christum magnificasse testimonia Legis & Prophetarum. Quod autem legem ita cum Euangelio confundat, vt Iesuitæ faciunt, ex nullo verbulo elici potest.

Idem de doctrina Christiana lib. 1. cap. 4. tantum monet, vt hoc mundo vtamur, non autem fruamur: quod, quid ad propositum faciat, non video.

Iam Pseudo-Augustinus de laudibus charitatis (hunc enim librum non esse Augustini *videtur* etiam Erasmus monuit) magnifice sanè prædicat charitatem, ac inter cætera dicit: Si non vacat omnes paginas scripturarum euoluere, tene charitatem, & in ea inuenies omnem scientiam. Et paulopost: Totam magnitudinem diuinorum eloquiorum & latitudinem secura possidet charitas, qua Deum proximū diligimus. Sed quod idem Author non excludat his encomijs charitatis, Euangelion de Christo, his ipse verbis declarat: Ille ergo qui venit per crucis irrisionem, carnis perimere corruptio- nem, & vetustatem vinculi mortis nostræ suæ mortis nouitate dissoluere, mandato nouo fecit hominem nouum. Et mox: Sed quia in carne mortuus est, non in diuinitate, per sempiternam vitam diuinitatis

nitatis

nitatis non permittit esse sempiternum interitum carnis, &c. Hęc certè dicta & similia non sunt legalia, sed Evangelica: neq; ad doctrinam charitatis, sed ad doctrinam fidei propriè pertinent.

I E S V I T Æ.

Scimus autem quia bona est lex, si quis ea legitime utatur.

- III. *Legitime utebatur lege, qui eam tanquam pedagogum, ad Christum deducentem sequebatur: qui eam servabat intentis semper oculis ad fidem, spem, & charitatem. Post Christi verò aduentum, antiquatis Caremonijs, quæ Christum venturum adumbrabant, atq; legibus illis, quæ ad iudicia vnius tantum gentis, constituenda pertinebant, pars illa, quæ præcepta decalogi continet (ad quæ naturæ leges & reliqua de moribus præcepta reducuntur) nihilo magis abrogari potuit, quàm commune bonum, finisq; vltimus rerum omnium, tolli, aut ordo iustitiæ communis aboleri. Quare à Christo non exemplo solum & iustione pars illa firmata est, non solum explicata & commendata, sed etiam ad hoc gratia donum tribuitur, vt eam valeamus seruare. Hinc verba illa: Non veni soluere legem, sed adimplere. Hinc & illa Pauli: Legem ergò destruimus per fidem? absit: sed legem statuimus.*
- Gal. 3.
Luc. 16.
Rom. 3. 4. 8.
Ephes. 2.
Heb. 7.
Matth. 19.
Luc. 18.
Matth. 5.
Rom. 3.

R E S P O N S I O.

HÆC assertio tot vicijis laborat, vt iures, magnos istos Magistros, nondum prima religionis

nis elementa tenere. Primum enim cum, quid sit legitime vti lege, docent, primum eius usum non attingunt, qui est, vt ex Lege agnoscantur peccata. Sic enim solet iudicare politica sapientia, leges ferri tantum ideo, vt fiant. At Lex Dei lata est in primis ob hanc causam, vt extet iudicium Dei aduersus peccatum, vt conspiciatur ira eius, & voce Legis accusante ac iudicante ostendantur nobis peccata nostra. Si quis igitur legitime vti velit lege, ante omnia necesse est, vt per exactionem preceptorum & denunciationem maledictionum legis in seipsum descendat, & ad seriam peccatorum suorum agnitionem perueniat: quæ & dolorem in ipso excitet de admissis, & horrorem incutiat, ne in posterum dolenda admittat. Quæ prima pars est veræ & Christianæ poenitentia: ad quam deinde accedere debet fides in Christum, quæ ex consideratione promissionum gratiæ Dei & ingentium beneficiorum Christi à Spiritu sancto in corde accensa, consternas mentes erigit & consolatur, ac vires insuper largitur, posthac à peccatis cauendi, & noua obedientia, suam erga Deum gratitudinem testificandi. De his tantis rebus mutæ sunt Assertiones Iesuitarum: ac interea tantum concionantur de pedagogico vsu Legis, de quo ad Gal. 3. cui tamen nos etiam suum locum tribuimus, modo superior ille vsus, qui est peccatorum agnitio, de quo precipue docet Paulus, non excludatur, aut cum hoc confundatur. Quorum alterum à Iesuitis aut impie, aut imperite factum est.

Sequitur aliud, quod rursus Iesuitarum siue impietatem

Vsus Legis.

Lex cur lata?

Legitimus vsus Legis.

*Primaria pars
Christiana poenitentia.*

Peccatorum agnitio.

Fides in Christum

Consolatio S. S.

Noua obedientia.

Glorificatio.

pietatem siue incertiam prodit. Quod nam illud? Cum de abrogatione legis scribunt, somniant, eam solam esse veram legis abrogationem, qua & Cere- monie Mosaicę ac Leuiticę, & Leges Iudiciales seu Forenses politicę Iudaicę per Christum sunt antis- quata: sed de abrogata maledictione legis etiam moralis (quod libertatis Christianę caput est) ne- gry quidem proferunt. Itaq; Christiani secundum Ie- suitarum deliria, sub lege sunt adhuc, non sub gra- tia. Nos vero ex sacris literis constantissimę doce- mus, à Christo totam legem esse abrogatam: duas quidem priores partes, quę ad ritus Ecclesiasticos & iura iudicię forensia pertinent, cum, quò ad maledictionem, tum, quò ad obedientiam: nisi si- quid in eis est legis naturę, id enim est perpetuum: tertiam verò, quę Lex moralis & vsitate Decalogus appellatur, tantum quò ad maledictionem, non quò ad obedientiam. Hoc illud est, quod Christus ait: Si vos filius liberauerit, verè liberi eritis. Et Paulus: Christus nos redemit à maledictione legis, factus pro nobis maledictus. Cum enim Lex obliget ad obedi- entiam vel ad poenā, Christus ppter nos & obediēti- am perfectā præstitit, & poenam exoluit, vt nos & à poena liberaret, & obediētię nostrę imperfectionē sua perfectione tegeret. Dicite igit̃ vos, qui sub lege esse vultis Iesuite, vtrū seruare legē vultis? an verò propter nō seruata poenas luere? Seruare, inquis- unt, volumus, ne poenam luere cogamur. Rectē. Quomodo autem eam seruabitis? Hic rursus nos- uum errorem (vt fecundus est error) produnt. Ad hoc, inquit, gratiæ donum tribuitur, vt eam vas- leamus

*Per Christum totam
Legem abrogatam
esse docet.*

Ioan. 8.
Gal. 3.

Nota

learnus seruare. En magnos Doctores, vt ignorant, quid sit lex, quis verus vsus legis, quæ sit legis abrogatio, ita etiam ignorant quid sit gratia, & legem seruare per gratiam. Cum enim duo sint, & distincta, gratia, & donum per gratiam, illi vtrunq; confundunt, & per gratiam vetusto Sophistarum errore, donum gratiæ intelligunt, hoc est, vt Scholastici definiunt, habitum infusum charitatis, supernaturalem, inhaerentem formaliter naturæ beatificabilis: per quem ipsa est amica Dei, & sibi grata & chara, & per quem actus eius elicitus secundum inclinationē talis habitus est meritorius vitæ æternæ. Vel breuius. Gratia gratum faciens, est donum diuinitus datum ad merendum: quemadmodum gratia gratis data est donum, quo se homo præparat ad suscipiendum donum Spiritus sancti. Has tenebras in Ecclesiam reuocant Iesuitæ, cum gratiæ dono legem à nobis seruari posse asserunt. Nos autem distincte docemus Paulinis verbis, de gratia, & dono gratiæ, & dicimus legem perfecte seruari, per gratiam, hoc est, quando à Deo gratuito fauore propter Christum per fidem acceptamur: tum per gratiam, id est, misericordiam & acceptationem Dei imputatur nobis iustitia Christi, & integra impletio Legis, quam Christus præstitit, perinde ac si nos ipsi legem integrè impleuissemus. Postea hoc etiam libenter fatemur, & grato animo prædicamus, quod per donum gratiæ, id est, auxilium Spiritus sancti, obedientia legis re ipsa in nobis inchoetur, quæ in altera vita perficietur, cum pro primitijs Spiritus plenissimas decimas acceperimus. Dicitur

E ij. Christi.

Gabriel Biel in: 4 Sent. Dist. 27 q. 1. Art. 1. Nota 1. & 2. ex Scoroz in 1. Sent. Dist. 27 q. 1.

Compen. Theolog. veris, lib. 5. ca. 2.

Paulina doctrina de Gratia.

S

Christi quod allegant Iesuitæ: Non veni solvere legem, sed adimplere, verissimum quidem est, sed à Iesuitis non appositè citatur. Christus enim non propterea implevit legem, ut & nobis daret vires eam nostris operibus perfectè, in hac vita, implendi: sed ut, cum nos eam implere nostris operibus non possemus, fide in Christum impleremus, dum nobis ipsius impletio per fidem imputatur. Et huc pertinent verba Pauli: Legem stabilimus per fidem. Stabilitur enim primùm & principaliter per gratiam, per imputationem scilicet iustitiæ Christi: deinde per donum gratiæ, quia fide accipitur donum Spiritus sancti, & inchoatur & placet Deo obedientia propter Christum. Sic ergo his dictis non Iesuitarum impia, sed nostra vere pia sententia confirmatur. Hunc enim esse genuinum sensum verborum Christi & Pauli, aliorum locorum collatione probare possumus. Alibi enim Paulus ait: Quod Lex præstare non poterat ea parte, qua imbecillis erat per carnem, hoc Deus proprio filio misso sub specie carnis peccato obnoxia præstitit, &c. Et iterum: Finis legis Christus ad iustificationem omni credenti.

*fide in Christum
Lex completur.*

*ide accipitur donum
Spiritus sancti.*

Rom. 8.

Rom. 10.

I E S U I T Æ.

Scientès hoc, quia Lex iusto non est posita, sed iniustis, &c.

VIII.

Nihil hinc habens fæda libertatis amatores, ad licentiam peccandi

peccandi confirmandam. Si enim hoc de quacumq; lege genera-
 rim accipiatur, intelligi potest in eum sensum (quem pleriq; Gal. 5. Cle. Alex.
 Patres adprobant, & Apostolus alibi significat) ut iusto, qua 2. Strom. Leo
 ratione iustus est, & sua sponte legem seruat, & superat, non Epist. 21. Calsi-
 sit posita Lex, sed qua ratione iniquus reddi potest, latam le- an. collat. 21. c. 3.
 gem violando: Si autem speciatim de lege veteri (quod ex A. Aug. de spir. &
 postoli proposito & verbis, atq; Augustini & sanctorum expo- lit. c. 10. Hier. in
 sitione videtur probabilius) sit sermo, dicendum est, legem il- ca. 5. ad Galat.
 lam non his, qui iam fuissent iusti, sed impijs, ut ad iustitiam Chryl. Amb. &
 peruenirent, posita fuisse. Non enim Lex illa, quatenus lex alii in hunc locū,
 dicitur factorum, & à noua distinguitur, iustitiam consequuta
 est, sed antecessit. Lex verò noua, quæ cum lex spiritus vita, Rom. 3. Rom. 8.
 cum lex cordibus inscripta, tum testamentum nouum dicitur, Hier. 31. Heb. 8.
 cum interna sit, & auxilium ferat ad se seruandam, & amorē
 requirat in obtemperante (si proprie loqui volumus) iustis tan-
 tum posita est.

RESPONSIO.

IN hac assertione nihil est per se impium, sed quæ-
 dam ad impietatem procliuia, obscura certe &
 ambigua permulta. Petimus igitur manifestiorem
 declarationem. Ac primum declarent Iesuitæ, qui
 nam sint illi foedæ libertatis amatores, qui licentis-
 am peccandi confirmant. Si enim dixerint, nos eos
 esse, impudentissimæ calumniæ arguentur. Deinde
 exponant quid hoc sit: Iustus legem non tantum ser-
 uat, sed & superat. Hanc enim phrasin nondum in-
 telligimus, quæ nostra est ruditas. Rudis enim est,
 Bartholomæo Latomo authore, Apostolica Eccles
 E iij lia.

na. Si dixerint superare esse supererogare, poterimus fortasse & nos ad hanc responsionem supererogare aliquid, de quo Iesuitis ambæ aures tinniant. Deinde explicent, quomodo per legem veterem impij ad iustitiam peruenerint? num per legem iniustitiam suam agnoscendo, cui non refragamur: num verò opera in lege præcepta faciendo? quod abominamur: Quia non iustificabitur ex operibus legis omnis caro. Evoluant præterea & hunc nodum satis inuolutum: quomodo Lex vetus iustitiam non sequatur, sed antecedit? Num faciendo iusta, iusti fiemus? vt Aristoteles in Ethicis philosophatur, & Sententiarij nugantur: an verò prius iusti facti seu iustificati, deinceps iusta faciamus? vt cum Paulo & Augustino nos sentimus. Elucident & hoc, quo sensu Euangelion legem nouam appellent: num eo, quo Hebraica phrasi quælibet doctrina Lex dicitur: num verò eo, quo Scholastici Theologi ac plerique etiam Patres, Christum dicunt nouam & perfectiorem legem quam Mosaica sit, promulgasse, in qua et consilia duodecim, & præcepta penè innumera continentur? Denique extricent, quod mirifice intricarunt, quomodo Lex noua, hoc est, Euangelion, iustis tantum sit posita, cum Christus dicat: Non veni ad vocandum iustos, sed peccatores ad poenitentiam. Et alibi: Pauperes euangelizantur. Hæc nostra *si* si enodauerint, ac nihil malitiose dissimularint, videbimus lernam sexcentis impietatibus scasantem. Interea iudicium differemus, ne se nondum intellectos præcipiti celeritate damnari querantur. Ne tamen lectorem sine vera intelligentia huius loci

Gal. 2.

Matth. 9.
Matth. 11.

ius loci

ius loci dimittamus, operæ precium est ostendere, qua ratione Apostolus dicat, iusto legem non esse positam, sed iniusto. Tres sunt vsus Legis diuinæ. Primus politicus siue pædagogicus, quo tanq̃ carcere seu virga pædagogi, externa disciplina homines cohercetur, ne se crassis sceleribus polluant. Alter vsus legis, ostensio, agnitio, atq̃ accusatio peccati, in quo explicando, inculcandoq̃ diligentissime versatur Paulus, quia agnatam nobis hypocrisin difficulter expelli posse nouit. Tertius vsus est, vt sit norma & regula certorum operum, in quibus Deus vult nos exercere obedientiam, testandæ fidei & declarandæ gratitudinis causa. Iam, cum duo sint hominum genera, alij renati seu iusti, alij non renati, seu iniusti, tres enumerati vsus legis ad duplex hominum genus sunt accommodandi. Itaq̃ primus proprie ad non renatos, vltimus ad renatos, intermedius ad vtrosq̃ pertinet. Cum igitur Paulus iusto legem positam esse neget, iniusto affirmet, certum est, eum de primo legis vsu, qui iniustorum seu non renatorum proprius est, verba facere. Hi vt cohercantur, non tantum Lex à Deo lata est, sed constituti etiam Magistratus, iudicia, carceres, lictores, carnifices, tormenta, supplicia, quibus omnibus non esset opus, si omnes homines essent iusti, ac non carni, sed spiritui obedirent.

Nunc marginales allegationes examinemus, vt quo ordine progressi sunt Iesuitæ, eodem & nos progrediamur.

Clemens Alexandrinus lib. 2. Strom. Quomodo (inquit) non est bona Lex, quæ erudit ac castigat, & quæ

& quæ data est pædagogus ad Christum, vt dum per
timorem castigationis ratione dirigimur, ad eam
quæ est per Christum perfectionem conuertamur.
Hactenus Clemens. Quid autem hæc Iesuitis patros
cinentur, ne ipse quidem Oedipus diuinare possit.

Leo epistola 21. prorsus nihil habet, quod ad præ-
sentem statum faciat. Nisi fortassis Iesuitæ alias epis-
tolas Leonis citent, quàm quæ in Conciliorum to-
mis inueniuntur, numero nonaginta quinque.

Apud Cassianum, in Collatione 23. Abbatís Ioan-
nis cum Theona cap. 3. Monachus Monacho conues-
nientem, hoc est, hypocriticam sententiam profert,
inquiens: Iusti quibus Lex non est posita sic pro-
bantur non esse sub lege, vt iustitias legis non solum
implere, verum etiam superare contendant: sitque des-
uotio eorum legali maior imperio: quæ obseruan-
tiam cumulsans præceptorum, VOLUNTARIA AD-
DAT AD DEBITA &c. En tibi dictum iustitiarum Mo-
nachi, è diametro pugnas cum dicto Christi: cum fe-
ceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Serui
inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus. Va-
leat igitur Iesuitæ cum Cassiano suo, cuius totum librum
vix casta nuce emerim. Nam & Author à B. Ioanne
Chrysofomo ex Ecclesia Constantinopolitana non
inmerito eiectus fuit: & Prosper ac Cassiodorus, pros-
bata fidei scriptores, non obscure illum Pelagianis-
mi damnant. Et totus denique liber Collationum, etiam
in Iure Pontificio, inter Apocryphos numeratur
Dist. 15. ca. Sancta Romana.

Augustinus de spiritu & litera cap. 10. non docet
legem datam esse, vt per eam ad iustitiam ita perue-
niamus,

niamus, sicut per multas actiones ad habitum. Sed
 sic loquitur: Nam quis legitime (inquit) utitur lege
 nisi iustus? At ei non est posita, sed iniusto. An &
 iniustus ut iustificetur, id est, ut iustus fiat, legitime
 uti lege debet, qua TANQVAM PÆDAGOGO per-
 ducatur ad gratiam, per quam solam, quod Lex
 iubet, possit implere? Per ipsam quippe iustifi-
 catur gratis, id est, nullis suorum operum præce-
 dentibus meritis: alioquin gratia iam non est gratia,
 quandoquidem datur, NON QVIA BONA OPERA
 FECIMVS, sed ut ea facere valeamus, id est, non quia
 legem impleuimus, sed ut legem implere possimus.
 Et paulò post eodem capite disputat Augustinus:
 Quomodo (inquit) iusto lex non est posita, si & ius-
 to est necessaria, non qua iustus ad iustificantem
 gratiam perducatur, sed qua legitime, iam iustus,
 utatur? An fortè, imò verò non fortè, sic legis-
 timè utatur lege iam iustus, cum eam TERRENDIS
 IMPONIT iniustis, ut cum & in ipsis cœperit inolite
 concupiscentiæ morbus incentiuo prohibitionis, &
 cumulo præuaricationis augeri, CONFUGIANT
 PER FIDEM AD IUSTIFICANTEM GRATIAM,
 & per donum spiritus suauitate iustitiæ delectati,
 pœnam literæ minantis euadant. Hactenus Augus-
 tinus. Quid autem posset pro nostra sententia cla-
 rius, & contra Iesuitarum opinionem disertius dici,
 quàm hoc ipsum? videlicet, quòd lex non sic perdu-
 cat ad iustitiam, si quis opera eius faciat: sed si quis
 à lege tanq̃m pædagogo territus adigatur, ut fide ad
 Christum confugiat, & propter hunc gratis iustis-
 ficetur.

F Hieronymus,

Hieronymus, Chrysoſtomus, Ambroſius, & alij in hunc locum, dum verba Pauli de lege veteri, hoc eſt, Decalogo interpretantur, ſententiæ noſtræ tam nihil derogant, vt eam potiùs confirmet, & aduerſus Ieſuitas teſtimonium perhibeant.

I E S V I T Æ.

Fidelis ſermo, & omni acceptione dignus, Dominus Ieſus venit in hunc mundum, &c.

V.

Nondum per fidem & Baptiſmum regeneratiſ, vult per hæc Apoſtolus animum addere, (quod ex verbis eius eſt per ſe manifeſtum) nõ chriſtianorum fouere peccata. Propoſitum autem Chriſti in priori hoc aduentu fuit, omnes homines, (cre-

Matth. vlt.

Ioan. 1.

Heb. 6. 10.

Matth. 13. Ioan. 20

Aug. de verbis

Apoſto. ſer. 8. 9.

Concil. Triden.

ſeſſ. 5. Decret. de

pecca. originis.

& ſeſſ. 7. can. 13.

ſenſum.

dentem tamen & obediẽtem) originis peccato, alijsq; delictis mundare, iuſtosq; efficere, & iuſticiam conſeruantes, ad æternam gloriam perducere. Poſt baptiſmum verò peccantibus, quamuis ob maiorem ipſorum ingratiitudinem, difficiliorem ſe præbeat, non tamen negauit pœnitentiæ tabulam, qua ſalui eſſe poſſint. Quod autem Auguſtinus ex his iſdem verbis colligit, etiam paruulis Baptiſmum, tanquàm peccati remedium relictum eſſe, veriſſimum eſt, & fide Catholica credendum, propter traditionem Apoſtolicam, & generalem Eccleſiæ conſenſum.

R E S P O N S I O.

Non

NON apri cultos hortos fœdius vastant, quàm hoc Pauli dictum Iesuitæ. Id enim cum sit omni spiritali consolatione plenissimum, & contra dubitationē diffidentiamq; de Dei gratia validius nitatur, quàm quisquam locus alius, nihilominus tamen Sceptici isti nostri Theologi, quoquo modo possunt, torquent & retorquent, ne in Christianis plenam fidei certitudinem admittant, sed dubitationis semper quosdam aculeos in credentium animis relinquunt. Dicunt enim, Apostoli verba non ad Christianos pertinere, quorum peccata Paulus fovere nolit, (placuit enim eis vsitata hypocritarum calumnia, qua nos sine causa grauant) sed pertinere ad eos, qui nondum per fidem & baptismum sint regenerati, quibus Paulus animum velit addere, ne desperent, se aliquando conuerti, & in gratiam recipi posse. Hanc & non aliam sententiam ex verbis Iesuitarum colliget, quicumq; ea diligenter ponderauerit. Putas ne aurem amicissime Lector, istis Theologis aliquid esse sani cerebri, & illasæ memoriæ? Nam in fine præcedentis Positionis dixerunt, legem nouam iustis tantum positam esse: nunc in principio huius Theseos dicunt, hæc verba: Fidelis sermo, &c. que sunt ipsissimum Euangelion seu Lex noua, pertinere ad iniustos, nōdum per fidē & Baptismum regeneratos. Cum igitur quæ modo destruxerant, ea rursus ædificent, nonnē vertiginem & insaniam prædunt? Iam ridiculum est, quod iniustis & nondum renatis animum addere malunt ad conuersionem, quàm renatis & conuersis ad perseuerantiam: quasi vel illis certius promissa esset Dei

S i gratia.

gratia quàm his: vel hi minus possent & deberent sperare quàm illi. Absurdum etiam est & impium, cum Christus sit propitiatio pro peccatis totius mundi, satisfactionem eius, & quod hanc adnuntiat Euangelion, ad certorum duntaxat hominum peccata restringere. Aut ita ne delirant Iesuitæ, vt Christianos per fidem & Baptismum regeneratos non amplius peccatores esse putent? verum hoc si sentiant, & seiplos & alios fallunt, & veritas in ipsis non est. Quid opus est argumentis pluribus? ipsa tantum Apostoli verba excutiamus: Si certus & fidelis est sermo. Num ppter impios tantum certus & fidelis erit, propter pios autem incertus & infidelis? Sed hoc ne ipsa quidem dixerit infania. Si hic sermo omni acceptione dignus est? num vt ab impijs tantum accipiatur, dignus, vt à pijs verò, indignus erit? Sed ne furiarum quidem furor hoc protulerit: omnis enim acceptio, certè Christianorum etiam seu regeneratorum acceptionem complectitur. Et si Iesus Christus venit in hunc mundum, certè propter Christianos et renatos etiam venit, nisi quis hos è mundo velit relegare, eisq; nullam mundi partem aut portionem relinquere. Quod si pars mundi sunt, vt omnino sunt, certè Christi etiam Euangelion ad eos spectat. Ac si propterea venit Christus, vt peccatores saluos faceret, nonne etiam Christianos, qui peccatum vsq; ad mortem in se habent, saluos faciet? Deniq; Paulus non dicit: Quorum ego primus fui, sed: Quorum ego primus SVM. En, non loquitur de se nondum regenerato, sed iam dudum conuerso, & non tantum Christiano, verum etiam

1. Ioan. 1.

etiam Apostolo facto: vt clarè ostendat, Euangelion ad omnes omnium ordinum & ætatum homines pertinere, ac gratiam Dei & salutem in Christo omnibus peccatoribus offerri, modo hunc fidelem & certum sermonem omni acceptione dignum iudicent, & vera, certaq; fide sibi applicent. Peccatores sanè non vnus sunt generis. Alij enim sunt hypocrite, qui faciunt quidem honesta opera, sed meritis horum operum iustos se ac sanctos iudicant. & hi sunt peccatores longè maximi, quamuis putent se sanctissimos. Alij publicè ducunt turpem & flagitiosam vitam, qui idcirco istis prioribus sunt curabiliores, quòd ad agnitionem peccatorum facilius possunt adduci. Alij sunt, qui territi horrore peccatorum & mortis, nihil nisi interitum suum vident, qualis erat Petrus, cum post abnegatum Christum in amarissimas lachrymas prorumperet. Alij deniq; sunt peccatores, qui & agnoscunt peccata sua, & in Christum credunt, & ex fide in nouitate vitæ ambulant. Hos certè omnes suscepit Christus vocandos ad pœnitentiã & saluandos, si in ipsum credant. Ad hos omnes pertinet aurea Pauli sententiã: Fidelis sermo, &c. Sed hoc est, inquit Iesuitæ, Christianorum peccata fouere. O Satanicam calumniam & blasphemiam. Ita ne optimè loquendi & viuendi Magister Christe, peccata hominum fouebas, cum diceres: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua: cum quasi sublato signo laborantes & oneratos omnes ad te vocares, teq; illos refecturum promitteres? Ad te igitur, & ad sermonem tuum *misit*, hoc est, non modo fidelem, sed etiam fide accis

F iij piendum

piendum (hoc enim *misq* sonat) prouocamus: & vt fidem nostram à dubitatione, ad quam caro per se prona est, subinde liberares, & Spiritu sancto tuo in nobis confirmes & obsignes, tuicq; verbi honorem à Iesuitarum probris vindices, suppliciter oramus.

Porro quòd Iesuitæ inter peccata ante Baptismũ & post Baptismum ita distinguunt, quasi Christus post Baptismum peccantibus difficiliorem se præbeat, quàm ijs qui ante Baptismum peccant: figmentum est cerebri eorum. Nusquam enim legimus Christum DIFFICILEM esse ad ignoscendum peccatoribus resipiscentibus: imò verò contrarium legimus, eum ouem amissam indefesso studio querere, & inuentam humeris reportare: & filio perduto obuiam procurrere, in amplexum eius ruere, atq; de osculari: et peccatori non septies, sed septuagies septies remittere: deniq; nullum modum aut finem misericordiæ gratiæq; suæ erga resipiscentes statuere. Maligne igitur ostium gratiæ claudunt Iesuitæ, dum Christum difficiliorem se præbere fingunt, & interminatam misericordiam, certis quasi limitibus circumscribunt. Et cum ad marginem testimonia ex Epistolæ ad Heb. 6. & 10. capite apponant, quæ à Nouationis ad negandam lapsis veniæ spem detorquebantur, Nouatianismum quendam in Ecclesiam reducere moliantur. Dicentis igitur illis, quòd Constantinus Imperator in Nicæna Synodo, reprehensdens arrogantiam Atesij Nouatianorum Episcopi dicebat: Scalas admouete, & soli in cœlum ascendite, quoniam vos sine peccato esse falso fingitis. Ad vos autem Iesuitæ & vestri ordinis homines desperatos

ratos Monachos & Sacrificulos, illa ad Hebræos
 tonitrua propriè pertinent. Vos enim ab integro et
 quotidie vobismetipsis filium Dei in Missa crucifi-
 gitis, & ludibrio exponitis, & sanguinem testamen-
 ti conculcatis, & aliam pro peccato hostiam, quàm
 eam solam, quæ in cruce oblata est, quæritis. Itaque
 nisi ad solam cruentam passionis Christi victimam
 confugietis, non ultra pro peccatis vestris alia reli-
 qua erit hostia, sed formidabilis quædam expecta-
 tio Iudicij, & ignis vehementia, qui deuoraturus est
 aduersarios. Caterum, qui in merito crucis & pas-
 sionis Christi adquiescunt, & siue ante siue post Ba-
 ptismum per fidem ad Christum confugiunt, in eiusque
 vulnera (vt cum Bernharo loquamur) sese abscon-
 dunt, hi quotcunque & quantiscunque peccatis onerati
 fuerint, obuijs (quod aiunt) vnijs à Deo Patre &
 Filio & Spiritu sancto, & ab omnibus angelis eius
 excipiuntur, ac in familiam Dei iterum cooptantur.
 Nam vt sine Christo & extra Christum nulla est sa-
 lus, ita vicissim in Christo, & ijs, qui per fidem Chri-
 sto sunt insiti, nulla est condemnatio. In summa, cre-
 dimus remissionem peccatorum & ante & post Ba-
 ptismum, & non à difficili Iudice, sed à facili patre, et
 charissimo fratre, & clementissimo seruatore. Vas
 leant igitur Iesuitæ cum suo difficili Christo, talem
 enim in scripturis non inuenimus, qui de seipso ait:
 Tota die expandi manus meas ad populum non cre-
 dentem & contradicentem. Si ad populum non cre-
 dentem & contradicentem, quanto magis ad popu-
 lum credentem & adsentientem? Sed quia Iesuitæ
 ipsi vident, sese cum suo difficili Christo, extra me-

Esa. 65.

tas

tas Christianismi delatos, gradum sistunt, & pedem referre incipiunt: Non tamen (inquiunt) negauit pœnitentiæ tabulam, qua salui esse possint. Rectè quidem hoc, si à rectis diceretur: sed ab impijs egreditur impietas, & peruersi peruersè agunt & loquuntur. Fingunt enim hypocritæ talem pœnitentiã, in qua meritis bonorum operum peccata nostra expiantur. Et hanc pœnitentiæ tabulam, qua veluti Charontis cymba Stygiã paludem transnauigare volunt, ex tribus asseribus compingunt: Contritione, Confessione, Satisfactione, & hoc sensu dicunt Iesuitæ, pœnitentiæ tabula nos saluari posse. Hæc autem est extrema impietas, fictæ pœnitentiæ, fictis operibus id tribuere, quod soli Christo conuenit. Neque enim alia ratione per pœnitentiã saluamur, nisi quia fide, quæ altera pœnitentiæ pars est, Christum adprehendimus, cuius iustitiã nobis ita impurat, ut & nos iustificemur, hoc est, non quidem in hac vita perfectè re ipsa in nobis iusti fiamus (ut Iesuitæ somniant) sed tamen coram iudicio Dei iusti pronunciemur, & à nostrâ iustitiã absoluiamur.

Cæterum, quod in fine huius conclusionis adserunt, infantes baptisandos esse, & in baptismo remitti eis peccata, planè adsentimur. Sed quod Pædobaptismum nullis alijs rationibus & argumentis firmiter, quàm traditione Apostolica, & generali Ecclesiæ consensu, id verò Christianis, nedum Theologis Doctoribus indignum est: & Anabaptistis ad blasphemandum ampla fenestra aperitur, si fundamentum Baptismi infantium, tantum in antiquis traditionibus & consensu Ecclesiæ, non

non etiam expressis scripturis collocetur. Nos vero, etsi hac in parte traditionem Apostolorum & Ecclesiae consensum magnificamus, tamen firmiter tam venerandum Sacramentum munire solemus. Nam praeterquam quod in veteri testamento circumcisio si sunt infantes, in cuius Sacramenti locum Baptismus successit, Christus deferre omnes gentes, quarum magna pars sunt infantes, baptizari iubet, ipse semet suavisimè pueros ad se vocat, vultque ut sinamus parvulos ad eum venire. Veniunt autem ad eum & offeruntur ei in Baptismo, de quo Esaias etiam vaticinatus est: Afferent (inquit) filios tuos in vlnis, & filias tuas super humeros portabunt. Adhuc Christus parvulis regnum caelorum promittit. ad quos autem pertinet promissio, ad eosdem & signum promissionis pertinet. Praeterea Apostolos integras familias (quae raro parvulis carent) baptizasse constat. Et Paulus Ecclesiam (huius autem magna pars sunt infantes) a Christo mundari asserit lauacro aquae per verbum. Denique cum certum sit, infantes, utpote in peccatis conceptos & natos, regeneratione non minus indigere quam adultos, & Baptismus sit lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti, necessario sequitur, eos baptizandos esse: praesertim cum Christus clare & serio pronunciet: Amen, amen dico vobis, nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu, non potest introire in regnum Dei. Nisi ergo infantes vltro priuare regno caelesti velimus, a Baptismo nequaquam excludemus. His & similibus argumentis ac testimonijs scripturae Baptismum parvulorum constanter defendimus, postea

G. vero

verò tanq̄ historicum testimonium non grauatim, imò grato animo amplectimur Origenis, Augusti-
ni, & totius piæ vetustatis suffragia, quæ ab Apo-
stolorum temporibus ritum baptizandi infantes in
Ecclesia viguisse testantur. Tantum hoc cauemus,
ne parietes & cæctum fundamēti loco substruamus,
quod à Iesuitis absurde factum liquet.

I E S V I T Æ.

*Ut milites in illis bonam militiam, ha-
bens fidem & bonam conscientiam.*

VI.

*Ut non satis est militi, non dico ad coronam, sed neq̄ ad
stipendium merendum, sacramento militiæ obligatum esse, ac
stationem à Duce assignatam habere, si militarem contemnat
disciplinam, & ociose tradat, dum est cum hoste confligendum,
ita nec Christiano viro sufficit, baptismi Sacramentum susce-
pisse, habere fidem, & in aliquo gradu positum esse, si ea negli-
gat, quæ Lex Christi precipit, & suscepta vitæ ratio postulat,
quod est bona conscientia carere. Si enim sola fides sufficit,
cur Apostolus Christianos ad militiã torques animas & armis
varijs instruit?*

Matth. 19.
Rom. 6. 13.
Ephes 6.
2. Tim. 4.

R E S P O N S I O.

Nihil est magnopere, quod in hac Thesi repro-
hēdamus, nisi quod calumniã nobis impingūt,
quasi fidē doceamus inanem et mortuam, quæ fructus
bonorum

honorum operum careat: quasi item SOLAM fidem ad totam vitam Christiani hominis sufficere arbitremur. Sed plus millies à nostris demonstratum est, nec fidem veram posse esse sine operibus, neq; vnq; solam esse, sed tamen solam iustificare, non alia ratione quam quia sola est idoneum instrumentum apprehendendi & applicandi Christum cum suis meritis. Et licet ad iustificationem hominis coram Deo, SOLA, SOLA, inquam, fides, hoc est, exclusis operum meritis sufficiat: tamen ad totam vitam hominis Christiani, & conuersationem eius in his terris inter homines, nequaq; sufficere: quia fides quidem cum Deo agat, charitas autem cum proximo: & quæ fidei manu homo à Deo acceperit, eorum fructus altera manu charitatis inter homines distribuat. Particulam autem, SOLA, qua in doctrina iustificationis vtimur, nõ ipsi sinximus, sed ex equipollentibus Pauli phrasibus didicimus, hausimus, arripuimus, expressimus. Quid enim aliud est? Arbitramur fide iustificari hominem, ABSQVE operibus legis. Et denuo: Ei qui NON OPERATUR, sed credit in eum, qui iustificat impium, imputatur fides sua ad iustitiam. Et alibi: Scimus non iustificari hominem ex operibus legis, NISI per fidem Iesu Christi. Et rursus: GRATIA estis seruati per fidem, idq; NON ex vobis, Dei donum est, NON EX OPERIBVS, ne quis glorietur. Quid, inquam, hæc aliud sibi volunt, quam, SOLA fide hominem iustificari? Imò, si quis rem exactius consideret, videbit Paulinas loquutiones opera fortius negare & excludere ex iustificatione, quam nostram particulam, SOLA, qua ideo

G ij etiam

etiam libentius utimur, quod vetustis Patribus usi-
ratam fuisse scimus. Nam neq; Origeni, Athanasio,
Hilario, Ambrosio, Basilio, Hieronymo, Chrisosto-
mo, Hesychio, Arnobio, Sedulio, Theophilacto,
Haymoni, Bernharo displicuit: neq; Glossa ordi-
naria, Thomas Aquinas, Lyra, Bonaventura, Eras-
mus Roterodamus, & Iacobus Sadoletus abhor-
uerunt.

I E S V I T Æ.

*Quam quidam repellentes, circa fidem
naufragauerunt.*

VII.

Igitur qui bonas actiones contemnendo, & prauas admit-
tendo, bonam repellunt conscientiam, viam ingrediuntur pe-
riculosam, in qua mirum non est, si fidei naufragium faci-
ant. Horum è numero sunt Hymenæi, hoc est, nuptiales &
voluptuarij homines, maximè qui contra fidem Deo datam,
hodie nupturiunt: Sunt & Alexandri, nempe arrogantes, &
contentiosi homines. Nec leuiter attingendum, quod Aposto-
lo Fides similis est naui: vt enim naui ita est ad merces
vehendas necessaria, vt illis vacua esse possit, nullamq; domino
utilitatem adferre, sic & fides necessaria quidem est, ad bonas
actiones inferendas in cælum, sine illis (otiosa tamen & inuti-
lis) esse potest.

2. Tim. 2.

Heb. 11.

1. Cor. 13.

Iac. 2.

R E S P O N S I O.

In

In hac assertione quis non rideat intempestiuam & insulsam allegoriam de Hymenæis & Alexandris: quis non detestetur Iesuitarum licentiam, qui, quasi ex professo scripturam ludibrio habeant, sensus alienissimos fingunt: Sic solent tenebrarum filij tenebras luci inferre, & scripturas non maiori reuerentia, quam fabellas Æsopicas tractare. Vbi iam ille, quas toties crepant, Patrum interpretationes: ubi sunt, qui per Hymenæos nuptiales, per Alexandros arrogantes intelligunt: Dilingæ sunt, Iesuitæ sunt, pileati sunt, mox mitrati, & Galerati, & Thiarati futuri sunt. Nunquid hoc sufficit: Sit pro ratione voluntas. Sed disperdat Dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam. Qui dixerunt, linguam nostram magnificabimus, labia nostra à nobis sunt, quis noster Dominus est? Psal. 11.

Non minus inconcinna est similitudo de nauis mercibus vacua, & fide vacua operibus. Nam in hac Metaphorica loquutione (circa fidem naufragium facere) perspicuum est, fidem non nauis, sed mercibus quæ nauis uehuntur, quarumque in sæuis tempestatibus sæpè iactura fit, comparari. Sed esto sanè, sit fides nauis, sit nauis mercibus vacua: quid inde aliud consequitur, quàm esse quandam fidem, cum qua non necessarîo sint coniuncta bona opera, qualis est fides miraculorum, de qua Paulus 1. Corint. 13. qualis est fides historica, quam & dæmones habent, sed contremiscunt. Hanc fidem bonis operibus carere qui negarit, inter nostros scimus neminem: qui affirmarint, plurimos nouimus. Fides autem qualis & à Paulo ubique, & ab authore Epistolæ ad Hebræos

braos cap. 11. describitur, vt bonis operibus nunquam est vacua, sed semper praeagnans & foecunda: ita nauis mercibus onustae rectius quam vacuae comparatur. Vt tamen nauis non quia mercibus referta est, sed quia prudenter gubernatur, & certum litus propositum habet, ad portum defertur: sic fides, non quia operum ferax est, sed quia a Spiritu sancto, secundum verbi diuini gnomonem ad vnum Christum dirigitur, nos ex huius mundi (qui a Chryostomo *πολυπλοῦς πύλας* dicitur) procellis & tempestatibus ad exoptatissimum aeternae salutis portum euehit.

I E S V I T A E.

Quos tradidi Sathanae, vt discant non blasphemare.

VIII. *Ve Synagoga vetus a Deo potestatem habuit, illos occidendi, qui Sacerdoti obedire renuissent, ita Christi Ecclesia (testibus Anthero, Cypriano, & Augustino) ab ipso auctoritatem habet eos tradendi Sathanae, vel a communione catholicae.* Cypri. li. 1. epist. 11. Aug. quest. super deu. li. 5. ca. 39. Matt. 28. 1. Cor. 5. 2. Thef. 3. 1. Io. 1. Can. Apost. 10. Calixtus Pont. martyr epist. ad oēs Epif. Galliae. Urb. Pon. mar. *rum fidelium praecidendi, qui lethali peccato, praesertim haeresi, contumaciam addiderint. Huius autem animaduersionis finis, non tantum est peccantis salus, sed & publica utilitas Ecclesiae, cuius partes, vt vnus possunt contagione vitiari, ita vnus supplicio in officio contineri. Qui vero Ecclesiae potestatem hanc impudenter negat aut contemnit, is dignus est, qui eius censura notatus, in potestatem veniat Sathanae, atque ab omnibus exhibetur, tanquam qui cum sacris literis, cum* *Aposto-*

*Apostolica traditione, cum Ecclesie catholica consuetudine, epist. de comuni
vita & obl. Leo
& cum recta ratione pugnare velit.* primusepi. 87.

Tertul. in Apolog. aduer. gent. c. 39. Orig. hom. 2. in lib. Iudic. Ambrosi. in Psal.
118. Hierony. in cap. 18. Matth. Chrysoft. hom. 5. in hanc epist. & hom. 15. in 1. e-
pist. ad Cor. Conc. Carthag. 4. c. 73. Bracaren. 1. c. 33. Gangren. 1. c. 33. Trident.
sess. 25. Decret. de reformat. c. 1.

R E S P O N S I O .

Veram Ecclesiam habere potestatem excom-
municandi præfracte sceleratos & pertinaci-
ter hæreticos, apud nos extra omnem est controuersia
positum. Fines etiam eosdem, quos Iesuitæ, statui-
mus: videlicet, peccatoris conuersionem & salutem,
ac cæterorum membrorum Ecclesie vtilitatem, ve
homines communefacti de iudicio Dei contra pec-
cata, Deum magis timeant & innocenti, ac intentio-
ri cura à peccatis abstineant: quibus & tertium ad-
dere solemus, ne nomen Dei & Ecclesie male audis-
at inter gentes seu incredulos, quasi Ecclesia Christi
sceleratorum esset hominum colluuius. Neque in hoc
dissentimus, eum, qui Ecclesie potestatem hanc sper-
nit, dignum esse qui seueritatem eius facto ipso ex-
periat. Sed de hoc controuertitur, quæ nam Ec-
clesia potestatem habeat excommunicandi? Num
ea, quæ malignantium dicitur, qualis est Ecclesia
Pontificia: an vero ea, quæ quia verbum Christi fins-
cerum & incorruptum amplectitur, & Sacramentis
legitime vtitur, vera est & germana Ecclesia, &
sponsa Christi in scripturis appellatur: qualis nostra
est per Dei gratiam a Papisticis sordibus repurgata
Ecclesia.

Ecclesia. Non enim est obscurum, quomodo Papa ad se solum, & vinctam, ralamq; suam cohortem ras puerit excommunicandi potestatem, cum sit toti Ecclesie Christi tradita, nisi quod ordinis gratia, per quosdam delectos administrari debet. Nec ignotum est, quomodo excommunicationem committarint in civilem potestatem & exactiorem, qua homines propter debita pecuniaria, aut alias politicas causas excommunicarunt, & ad solutionem coegerunt. Qualia pecuniarum aucupia & torturas, Officiales, nobile prædonum genus, in regno Papistico exactius norunt, quam suos ipsorum vngues & articulos. Hac eadem potestate Pontifices Romani ad augendam & stabiliendam suam tyrannidem, ad exercendas & explendas suas profligatissimas libidines, crudeliter, & flagitiose sunt abusi, abdicatis imperio, & omni dignitatis gradu dejectis, et ad putridissimorum pedum suorum oscula detrulis præstantissimis Regibus atq; Imperatoribus. Quæ fraudes, quæ mille flagitiorum species, posteaquam illucescente Evangelio Christi detectæ, & in apicum solem productæ sunt, iam illa iniusta & bruta excommunicationis fulmina à Papisticis Salmoneis vibrata, & contra innocentes Christianos emissa, non magis quam puerorum crepitacula extimescenda sunt: prorsq; omnibus illud cum Davide dicendum: Maledicant illi, tu vero benedicas Domine, ac illud Christi sedulo cogitandum: Alienos à Synagogis facient vos, sed & tempus veniet, ut quisquis interficiet vos, videatur cultum præstare Deo, & hæc facient vobis, quia non nouerunt neq; Patrem neq; me.

Iesuitæ.

Psal. 109.
Ioan. 16.